

LUDWIG ANZENGRUBER

**OMANTUNNON
MATO**

Ludwig Anzengruber

Omantunnon mato

«Public Domain»

Anzengruber L.

Omantunnon mato / L. Anzengruber — «Public Domain»,

© Anzengruber L.

© Public Domain

Содержание

HENKILÖT:	5
ENSIMÄINEN NÄYTÖS	6
Конец ознакомительного фрагмента.	13

Ludwig Anzengruber

Omantunnon mato 3-näytöksinen (4 kuvaelmaa) kansannäytelmä lauluineen

HENKILÖT:

AAPELI TORKKOLA, rikas talonpoika.
MALAKIAS NYKÄNEN, hänen lankonsa.
TAAVETTI, | Torkkolan renkejä.
MIKKO, |
TILTA, | Torkkolan piikoja.
MAIJA, |
TUUPAISKAN LIISA.
MÄKELÄN TEEMU, rahdin ajaja.
Torkkolan renkejä.
Torkkolan piikoja.

Toisen näytöksen toisen kuvaelman henkilöt:

KIVIOJAN VAARI.
LEENA, hänen vaimonsa.
NIKU, | hänen poikansa.
JUSSI, |

ENSIMÄINEN NÄYTÖS

Torkkolan pirtti. Perällä ikkuna, oikealla samoin, vasemmalla etualalla sivuovi, taka-alalla ovi ulos. Ovien välissä uuni. Oikealla etualalla pöytä, jonka edustalla penkki; penkkiä ympäri seiniä. Pöydän päässä vanhanaikuinen keinutuoli.

Esiripun noustessa ei tuvassa ole ketään. Lautasellinen höyryävää velliä on pöydällä. Ikkunasta näkyy piikoja ja renkiä heinähankoineen ja haravoineen.

LAULU.

(Sävel: Pojat ne marssii ja liput ne liehuu.)

RENGIT.

Varo tyttö poltetta auringon säteen, ettei sun hipiäsi tummeta saa!

PIIJAT.

Sittenhän pojat tuovat kihloja käteen, neitosen poski kun ruskottaa!

MOLEMMAT.

Päivä kun laskee taas, talkootanssit – aatelkaas! – viulut ja pillit polkkaa pauhoaa!

(Menevät laulaen ja hoilaten.)

(Torkkola, Tiitan tukemana, sisään vasemmalta etualalta.)

TORKKOLA. Ohhoo jaa! Taaskin on uusi kirottu päivä eletävä!

TILTA. Elkää isäntä suotta valitelko. Syökää nyt vellinne, muuten se jähtyy.

TORKKOLA. Yhdentekevä lie, syönkö vai en. Ei tule minusta miestä koskaan enää.

(Istuutuu huokaillen, murtaa leipää velliin ja syö
kuin ei olisi ennen ruokaa nähnytkään.)

TILTA. Kyllä teistä vielä mies tulee. Jos vaan jumala tahtoo —

TORKKOLA (Syöden). Vaan hänpä ei tahdo.

TILTA. Tahtooa kylläkin.

TORKKOLA (Huutaa). Etkö sinä kuule, kun sanon, että hän ei tahdo. Minä kai sen tiedän, minä!

TILTA (Pelästyen). Jestas, kai se sitten niin on!

TORKKOLA (Katsoo häntä). Jokos sinä taas äkämystyit. Sinullakos nyt aina harjakset pystyyn nousee, kun minä hiukkasenkin kiivastun! En kai minä sitä toki niin pahasti tarkottanut! Etkös sinä ymmärrä, että kun syntinen ihminen niin pitkälle joutuu, että hän mielellään alistuu ja kärsivällisesti odottaa, jotta herra sallis pirun periä hänet ihan ensi huomisenä, niin silloin hän ei tahdo tulla häirityksi tässä armon tilassa. Eläkö sinä siis siinä vastaan jaarittele!

TILTA. Pysykää te vain "tilassanne", niin paljon kuin tahdotte! Minä en ikinä sano halaistua sanaa!

TAAVETTI (Tulee sisään takaovesta). Hyvää huomenta, isäntä!

(Panee pois piippunsa.)

TORKKOLA. Jumal' antakoon, Taavetti. Pidä sinä vaan piippu hampaissasi, jotta ei se pääse sammumaan.

TAAVETTI. Saanen kai siihen taas tulen, jos niiksi tulee. Teillä on ilmankin kyllin paha yskä, isäntä, mitäpä minä sitä vielä pahentamaan rupeaisin. – Tänään me ryhdymme heinäntekoon, isäntä? Ja korjatuksi se on saatava niin kauvan kuin poutaa kestää! Sillä ellei kaikki merkit petä, on tulossa sade. Eilen päivällisaikaan ilma niin kummasti kimalteli, että oikein tunsin, miten janoista se oli. Pian se laskee vettä ja se olisi vahinko heinälle. Sillä sellaista heinää kuin tänä vuonna on saatu, ei ole ikinä nähty! Niin runsasta ja niin uljasta, – ja entäs tuoksu! Vallan päätä huimaa se ylenpalttinen hyvyys, minkä hankoonsa saa.

TORKKOLA (Huokaillen). Mitäpä hyötyä minulla siitä on!

TAAVETTI. Ihanko te olette riivattu, isäntä? Kun sellaisen heinän kasvoi – heinän, tietäkää, jotta vesi kielelle herahtaa siitä puhuessakin, – niin hienon ja niin pehmeän, ja niin hyvän, ettei lie enää lehmää elossa, jota sellaisella heinällä olisi ruokittu, – ja kukapa sitte siitä riemastuisi, ellette te, isäntä? Ja tuossa te vaan istutte ja voitottelette ja mangutte.

TILTA. Se on oikein, Taavetti! Saarnaa sinä sille lakia!

TORKKOLA. Ei se minua hyödytä, mitä sanotkin. Sillä se heinä ei ole minua varten. Minä kyllä suon lähimmäiselleni kaikkea hyvää. Niin että senvuoksi on kylläkin hyvä, että hyvää heinää tulee. Ja voinet kai sinä korjata senkin, minkä meille kasvoi, jos niin että sinne päin halusi on. Mutta minä, vaivainen syntinen ihminen, minä en saa enää sellaista ajatella. Maallinen heinä ei ole minua varten. Minulla on kylläksi touhua ajatella sitä taivaan heinää, josta sanassa sanotaan: "Ihminen on lakastuva kuin oljenkorsi kedolla." Minä saan olla valmis korjaamaan taivaan latoihin, milloin vaan.

TAAVETTI. Pääkoppanne ei mahtane olla oikein reilassa enää! Ennen jos puhuttiin heinästä – ja vielä sellaisesta helkkarin heinästä, kun tänä vuonna saamme – silloin kyllä tiedettiin teidän mielenne – silloin ette puhuneet tyhmyyksiä! Vaan annas kun kirjanoppineeksi ratkesitte, niin jopa ei teissä siitä pitäen ole tolkkua ollut mitään. Sen koommin ei ole tarvinnut teiltä järjen sanaa toivoakaan.

TILTA. Se on oikein, Taavetti! Anna sille täydellä mitalla!

TAAVETTI. Ja sellaista se on ollut halvauksestanne saakka.

TORKKOLA. Niin, minun tahdostani tietenkin se tapahtui?! Eikös se niin ollut?! Eipäs, poikaseni, vaan viittaus se oli ylhäältäpäin, että sen tiedät, ja tätä sillä meinattiin: "pysy alallasi, poikaseni, ja odota ja sonnusta sinuas! Kohta saat toisenkin läimäyksen!" ja minä en ole vielä valmis, Taavetti. Äsken, kun sinä siitä heinän paljoudesta puhuit, silloin ahneuden rietas henki syntisessä sielussani liikahteli ja minä riemastuin. Eikä se käy laatuun. Ei pidä olla edes heinän kourallistakaan minun ja herramme välillä enää. Ilmankin on jo raskaat taakat syntistä niskaani painostamassa. Olkaa te senvuoksi houkuttelematta ajatuksiani pois jumalastani ja luojastani takaisin tämän maailman turhuuksiin taas.

TILTA. Tehän ruikuttelette, isäntä, kuin olisitte sekä varastanut että murhannut.

TORKKOLA. Ei, en ole minä keltään henkeä riistänyt. Enemmän – hm – ! – päinvastoin, jos sanon, niinkuin tosi on. Ja lisäksi vielä luvattomalla ja syntisellä tavalla. – Annahan postilla tänne, Tilta, tuolta noin.

TILTA (Ottaa postillan pienen seinäkaapin päältä ja asettaa sen hänen eteensä)

TORKKOLA (Sovittaa silmälasit nenälleen ja avaa kirjan). Kas niin, lapseni. Nyt ryhdymme päivätyöhömme. Kukin omaansa! (Selailee kirjaa.) Eikö lankomieheni vielä ole täällä?

TILTA (Jyrkästi). Ei!

TORKKOLA. Kun hän tulee, niin tuohan kahvia sisälle. Ja menkää herran nimeen! (Alkaa lukea. Tilta menee.)

TORKKOLA (Hetken kuluttua, keskeyttämättä lukemistaan). Herra olkoon kanssasi, Taavetti!

TAAVETTI. En minä ole mitään sanonut.

TORKKOLA (Katsoo ylös). Tahdotko mitä, vai?

TAAVETTI (Viivytellen). Tahdon. – Tuosta lankomiehestännehän minä vain, – tuosta Nykäsestä minä tahtoisin kanssanne haastaa hiukan, jos niinkuin sopisi.

TORKKOLA. Haasta vaan. Vaan älä yritäkään haukkumisia.

TAAVETTI. Mitäs mokomille naudoille haukkumisia haaskaamaan.

TORKKOLA. Hillitsepä kieltäsi. Hän on ainoa sukulaiseni, ja ainoa, jolta on riittänyt lohdutuksen sanoja minulle tässä suuressa tuskassani.

TAAVETTI. Jopa se on kaunista lohdutusta! Hän imee teidät kuiviin ja kiitokseksi kiduttaa teitä typerillä kiirastulijutuillaan.

TORKKOLA. Jaa jaa, sinä et ymmärrä, Taavetti, sinä et ole saanut tuntea herätystä.

TAAVETTI. Toivoakseni en ikinä herääkään hulluksi tullakseni. – Ennen kun vielä mies olitte, eipä silloin tuon lankomiehen ollut hyvä jalkaansa teidän kynnyksenne yli nostaa. Ja nyt se täällä juoksentelee aamusta iltaan! Te luulette, että hän sitä tekee teidän ijankaikkisen autuutenne takia, vaikka näkeehän sen jo sokeakin, että hän vain perujanne persoilee. Ja kun hän vaan on saanut kyntensä niihin isketyksi – silloin ei hänellä ole mitään sitä vastaan, vaikka lentäisitte pää edellä autuuteen niin pian kuin mahdollista.

TORKKOLA. Saattaahan niin olla!

TAAVETTI. No, se oli toki järkevä sana. Ja kyllä te olette sen itsekin huomannut, milloin vaan olette puhunut aikovanne heittäytyä lepäämään, kuinka hän katumussaarnoillaan tähtäsi siihen, että te luovuttaisitte talonne hänelle ja itse rupeaisitte syytingille.

TORKKOLA. No, olenhan minä piru vie sen huomannut!

TAAVETTI. Siinä sen nyt näette, mikä tekopyhä rakkari hän on!

TORKKOLA. Ei, sitä hän ei ole.

TAAVETTI. Onpa, pahuus viekөөn!

TORKKOLA. Eipä olekaan. Mutta sinä olet pässinpää, niin, se sinä olet. Sillä sinä et ymmärrä, että Malakias ei voi olla muunlainen, kuin on, eikä sillä ole mitään hänen hurskautensa kanssa tekemistä. Ei siinä mitään pahaa ole, että hän omaa etuaan katsoo. Sitä vähemmin, koska hänen etunsa on myöskin minun etuni.

TAAVETTI. Kuinka te sitä voitte sanoa, kun näette, että hän vaan tahtoo vaurastua teidän kustannuksellanne. Silloinhan on päivän selvä, että hän vaan tahtoo pettää teitä.

TORKKOLA. Sitäpä hän ei tahdo. Hän ei puhu muuta kuin päivän selvää totuutta. Siitä voit olla vakuutettu.

TAAVETTI. Kun te noin haastelette, isäntä, en tiedä, mitä minun pitää sanoa. Silloin ei enää kannata teille sanoja tuhlata.

TORKKOLA. Ei, siitä voit olla varma. Malakias, näetkös, on parempi kuin moni pappi. Hän osaa sanoa niin paikalleen toisen synnit. Ja hän osaa herättää uskon. Helvetinmoinen mies hän on, ettäs sen tiedät. Uskomisen siinä vaan on. Ei rukoukset auta. Asiansa taitaa. —

Jos hän etujaan valvoo, niin se ei haittaa, kunhan hän sen tekee vilpittä ja rehellisesti. Mutta jos minä vähintäkään epäilen, että hän täällä käy ja valhettelee isän jumalan kustannuksella, silloin, Taavetti, voit sinä sylkäistä kouriisi ja käydä käsiksi ja tehdä hänelle mitä tahdot!

TAAVETTI. Voi hyvä, rakas isäntä, enkö saa tehdä sitä heti paikalla?

TORKKOLA. Et, Taavetti! Sitä et saa. Unhoituksen yöstä hän on raastanut esille erään asian, jonka minä jo luulin kuolleeksi ja kuopatuksi. Ja nyt se on mielessäni yöt ja päivät, enkä saa rauhaa madolta, joka kalvaa. Vaikene vaan ja kärsi ja pure hampaitasi ja kadu.

TAAVETTI. Isäntä, kun ajattelen, millainen te ennen olitte, ja miten jokainen uusi päivä täällä vastaan otettiin ilolla ja riemulla ja miten te olitte iloisin joukossamme, ja nyt näen, miten tuo roisto on teidät viistoon vääntänyt ja meidät sellaiselle tuulelle saattanut, kuin olisimme jok'ikinen hiilihangon nielleet pahojen tekojemme katumukseksi, niin soisinpa hänen nyt olevan tässä sanoakseni hänelle vasten naamaa millainen sakramenskattu konna hän on!

NYKÄNEN (Pieni, laiha ja nuutunut, kiireestä kantapäähän mustiin puettu, päässä neulottu suippolakki. Puhuu lyhyesti ja ännkääillen, tulee ulko-ovesta). Herra olkoon kiitetty!

TAAVETTI (Huutaa). Amen!

TORKKOLA. Amen!

MALAKIAS (Tulee nopeasti Torkkolan luo, piippu hampaissa). Jumalan rauha sinulle, lanko. Kuinka voit tänään!

TORKKOLA. Kiitos kysymästä. Paranemaan päin, lanko, yhä parempaan päin.

NYKÄNEN (istuu). Se ilahuttaa minua (vilkuilee häneen) täydestä sydämmestä ilahuttaakin. Siinä uusi todistus rukouksen voimasta ja oikean uskon ja katuvaisuuden lääkitsemiskyvystä. Herraamme ei kyllä petkuteta tyhjällä suunpieksimisellä. Ei totta vie petkutetakaan. Ja muutamilla olisi parempi ollakseen, elleivät olisi niin ruti jumalattomia!

(Polttaa tupruttelee piippuaan.)

TAAVETTI (Lähestyy häntä). Voitte hyvinkin olla polttamatta, Nykänen. Voitte hyvinkin olla polttamatta. Minä olen täällä kotona enkä myöskään polta!

(Tempaa piipun hänen suustaan.)

TORKKOLA (Kiivaasti). Perhanan Taavetti, sinä!

TAAVETTI (Menee tyyneesti ikkunan luo, kopistelee porot piipusta ikkunalautaa vastaan ja sammuttaa hiiloksen jalallaan). Ei teillä kyllä ole mitään sitä vastaan, isäntä. Ja niinkuin hän teidän menestyksestänne huolehtii, niin ei hänkään siitä suuttune.

TORKKOLA. Oli miten oli, niin minä närkeä, jos sinä olet hävytön.

TAAVETTI. Ette te siitä pahene! (Antaa Malakialle piipun). Tuossa sen saatte takaisin.

TORKKOLA (Nousee vaivoin tuolista). Kyllä minä sinulle näytän, että minussa on miestä sinua kurissa pitämään, ellet pysy aisoissa.

TAAVETTI. Tehkää se, rakas isäntä-kulta. Rynnistelläänpäskin hieman, se vaan virkistäisi teitä. Ettekä te minusta paljon vastusta saa.

TORKKOLA (istuu uupuneena). Senkin sakramenskattu lortti, mene matkaasi! Ulos siitä!

NYKÄNEN. Rauhoitu lanko, rauhoitu kaikin mokomin (Hurskaasti). Minä annan hänelle anteeksi, – niin, sen teen, kaikesta sydämmestäni.

TAAVETTI (Sanomattoman halveksivasti). Annatte anteeksi?! – Te? Jopa jotakin! (Ovessa). Herra olkoon kanssanne, isäntä!

(Menee.)

NYKÄNEN (Tympeästi). Helvetinmoinen mies, jopa on. Mutta ylpeys käy lankeemuksen edellä. Eikä kukaan ole korvaamaton. Sen hän saa oppia pikemmin kuin luuleekaan.

TORKKOLA. Sekös ääni nyt on kellossa? Ensiksi sanot antavasi hänelle anteeksi. Vaan annas kun hän kääntää selkensä, haukut sinä häntä kuitenkin.

NYKÄNEN. Välittikö hän ehkä anteeksi annostani?

TORKKOLA. Permannolleko hän sen sitte jätti, mukamas? – Ja oli miten oli, niin ei taloni silti hunningolle saa joutua, niin kauvan kuin minä voin silmäni pystyssä pitää! Ettäs sen tiedät. Taavetti hoitaa sitä kuin omaa silmäteräänsä. Etkä sinä löydä ketään, joka sen paremmin tekee. Vaan sinä kai tuntenet taivaanvaltakunnan tarkemmin kuin maanviljelyksen.

NYKÄNEN. Niin maanviljelykseen ei minulla herra nähköön ole eläissäni ollut paljoakaan tilaisuutta tutustua. Niin että ei se mikään kumma ole, jos herralle kaiken taitoni ja tarmoni uhrasin. – Enkä minä muuten siitä välitä, että hän piipusta torui, – en, en hituistakaan! Mutta se näet pitää suun niin sopivasti kosteana, kun on paljon haastettavaa (Katselee ympärilleen, yskii tarkotuksella). – Sillä, kun kurkku, näet, on niin kuiva, käy puhuminen niin —

TORKKOLA (Ymmärtää yskän). Saattaahan Tilta tuoda tänne vähän juomisia.

NYKÄNEN. Eipä taitaisi olla hullummaksi – eipä tietenkään. Niin paljon kuin meillä on toistemme kanssa haastettavaa! Kurkkuan kuivaakin, totta vie, niin kuin olisi ollut alimmassa helvetissä ja vaan tulta hengittänyt.

TORKKOLA. Kukapa tietää? Ehkäpä lienetkin käväissyt siellä katastamassa!

NYKÄNEN. En, sitä en ole tehnyt. Mutta lukenut siitä olen, jotta kyllä tiedän, kummoista siellä on.

TORKKOLA. Ihanko siitä löytyy kuvauksia?

NYKÄNEN. Löytyypä niinkin, ja painettuna sittenkin, suuressa paksussa kirjassa, joka on paljon suurempi kuin tuo postilla tuossa – vieläpä kuvitettuna, jotta voi oikein nähdä, miten kamalaa siellä on.

TORKKOLA. Niin, jos se on oikein präntätynä, niin kyllä se sitte niin on. Sen kirjan sinun pitää antaa minulle luettavaksi.

NYKÄNEN. Annankin, jahka olet niin pitkälle ennättänyt parannuksen tiellä, että olen varma siitä, että kaikki se kauheus, mitä siinä kerrotaan, ei enää koske sinua. Silloin oikein sydäntä hivelee lukea helvetin tuskista ja kaikessa rauhassa ajatella, mikä kaikkien meidän vihamiehemme perii. Samalta näet tuntuu, kuin milloin rakeet taittavat naapurin laihon, mutta jättävät omat sarkamme koskematta.

TORKKOLA. Mutta kuinka silloin käy lähimmäisen rakkauden, lanko!

NYKÄNEN. Joka on herran oma, hän osaa erottaa lähimmäisensä perkeleen opetuslapsista. Mutta kuinka on sen kurkun kastimen laita, lanko?

TILTA (Tuo sisään kahvia ja asettaa kaikki Nykäsen eteen pöydälle.

Isäntä käy kaapilleen ja ottaa sieltä viinapullon.)

TILTA. Päivää!

NYKÄNEN. Jumal'antakoon, Tilta! – Näytätpä sinä terveeltä ja reippaalta aina vaan! Niin, niin, tuota! (Kaataa viinaa kahvikuppiinsa ja tyrkyttää Tiltalle lasiaan). Kulautappas, Rosa! (Yrittää kiertää kätensä hänen vyötäisilleen). Eikä sinulla ole sulhastakaan, ja kuitenkin siivona pysyt!

TILTA (Lyö häntä sormille). Hellitättökös! Senkin vanha nahjus!

(Menee kiireesti ulos.)

NYKÄNEN. Hyvä tyttö – ei voi muuta sanoa – oikein se on hyvä tyttö, lanko. Minä vaan vähän takerruin hänen esiliinansa nauhaan, ja sekös heti minua näppäämään! (juo) Mutta onpa sinulla hyvää tavaraa, lanko – oikein hyvää! Niin, niin, semmoista se olla pitää! (juo vieläkin kulauksen, siirtää sitte kupin syrjään). Vaan mitäs minä taas aijoinkaan sanoa sinulle! – Niin – koska me nyt olemme kahden kesken, niin – (nousee) Aapeli – (juhlallisesti) Aapeli, älä ikänä yritäkkään syöttää minulle pajunköyttä!

(Täyttää kuppinsa.)

TORKKOLA. Mitä sinä sillä tarkoitat?

NYKÄNEN (Istuutuu ryypätessään). Tarkoitan vaan, että tuota kirjaa helvetistä, sitä saat vielä toistaiseksi koreasti varoa lukemasta! Minulla on kyllä sinusta tarkempi vainu, kuin luuletkaan. Tosin sinä äsken sanoit voivasi paremmin. Vaan se ei ole totta, Aapeli, äläppäs valhettele nyt, kun olemme kahden kesken, älä valhettele, kuuletko! Sinä voit paljoa huonommin kuin eilen, ettäs sen nyt tiedät.

TORKKOLA. En sitä kiellä. Ja jos päinvastaista puhuin, niin vain Taavetin takia sen tein, jotta hän pysyisi levollisena ja olisi torumatta. Mutta siihen voit luottaa, että sisällisesti voin paljon paremmin kuin ennen, sillä sielultani en ikinä ole ollut niin terve kuin nyt.

NYKÄNEN. Jumala suokoon, että niin hyvin olisi! Suokoon Jumala, ettei se taaskin ole vain mielikuvitusta! (Nousee). Sanonko sinulle, Aapeli, miksi et voi jaksaa paremmin? (kaataa kuppiinsa).

TORKKOLA. Niin, sanoppas!

NYKÄNEN. Sinulta näet puuttuu se oikea katuvaisuus! (istuutuu ja ryypää) Se oikea katuvaisuus!

TORKKOLA. Se on vale, se!

NYKÄNEN. Ei, kyllä se niin on kuin sanon: sinulla ei ole sitä oikeaa katuvaista mielialaa.

TORKKOLA. Sehän merkillistä on!

NYKÄNEN. Niin, sinä kai uskot, että se sinulla on. Vaan näetkös, sama se on ero hurskaudella ja hurskaudella ja katuvaisuudella ja katuvaisuudella, kuin hajuvedellä ja viinalla. Toinen kelpaa vaan komeillaksesi sillä, toinen lämmittää vatsaa ja vahvistaa ruumista! (Nousee taas). Aapeli, kirjoitettu on; "ken minua seurata tahtoo."

TORKKOLA. "Hän ottakoon ristinsä ja" —

NYKÄNEN. Ei se niin ollut.

TORKKOLA. Eikö ollut? No kernaasti minun puolestani.

NYKÄNEN. Kyllähän, tietysti, niinkin on kirjoitettu. Vaan en minä sitä aikonut sanoa. Sillä ristisi sinä kyllä jo olet ottanut, niin että se asia on selvä. Mutta kirjoitettu on myöskin: "ken minua seurata tahtoo, hän omaisuutensa luotaan heittäköön ja upottakoon sen meren syvyyteen."

TORKKOLA. Tahtoisitko sinä ottaa taloni niskaasi ja kantaa sen järveen?

NYKÄNEN. En. Sillä kirjoitettu on: "Hän upottakoon sen meren syvyyteen ja jakakoon köyhille."

TORKKOLA. Se ei ole totta. Semmoista ei ole voitu kirjoittaa.

NYKÄNEN. Miksikäs ei?

TORKKOLA. Sillä jos minä sen "upotan meren syvyyteen", joutuu se kalojen, eikä köyhien ruoaksi, ymmärtänet.

NYKÄNEN (Nousee taas). Oli, miten oli, mutta niin kirjoitettu on.

TORKKOLA. Loruja! Eihän pipliassa toki tyhmyyksiä puhuttane!

NYKÄNEN. Miks'ei? – Kun minä sanon, niin se on niin.

TORKKOLA. No, olkoon sitte, ja ymmärrä sinä se parhaasi mukaan. Minä puolestani olen liian tyhmä semmoiseen.

NYKÄNEN. (Istuutuu ja puhuu). Konstikos sitä on ymmärtää. Kuvannollisestihan se on sanottu, ymmärtänet. Ja tarkoitus on, että jos tahdot saada asiaksi selviksi herrasi kanssa, niin täytyy sinun vapautua kaikesta, joka sitoo ajatuksesi ajallisiin asioihin – ja sen tähden lahjottaa pois maalliset tavarasi ja jakaa ne köyhille.

TORKKOLA. Eiköhän herramme pyytäne vähän liikoja. Eihän se lainkaan hyödyttäisi köyhiä, niin vähän sitä kaikessa tapauksissa jokaisen osalle tulisi. Ja muutenkin olisi sääli kaunista taloani.

NYKÄNEN. Eihän sinun tarvitse sitä palasiksi lohkoa. Kunhan teet yhdelle ainoalle vaivaiselle sen hyvän työn ja lahjoitat hänelle talon ja annat hänen ottaa se vastaan kaikkien muiden sijassa, niin se on vallan yhtä hyvä. Pääasia on, että sen teet. Eikä sinun tarvitse etäältä etsiä. Ei, täällä, aivan läheisyydessäsihän on kokonainen perhe köyhiä vaivaisia, joilta, paitsi yleistä, kristillistä lähimmäisen rakkautta, liikenee sangen paljon sukulaisrakkauttakin sinua kohtaan. Minä tarkoitan itseäni ja vaimoani ja viittä lastani. Me kyllä hoivaisimme ja hoitaisimme sinua niin hyvin niin kauvan kuin elät ja kuoltuasi rukoilisimme jumalalta ijankaikkista autuutta sinulle. Sen me tekisimme.

TORKKOLA. Niin, kyllähän sinä siinä sekä vilpittömästi että kristillisesti ajattelet ja puhut. Eikä sinun sen asian takia tarvitse ensinkään pokkuroida. Sillä olen minäkin sitä ajatellut, olenpa niinkin. Mutta sitä vaan viimeisiin saakka koettaa välttää joutumasta muitten elätettäväksi, kun näkee, millaiset olot ihmisillä saattaa olla omien lastensakin luona. Ei ole hauskaa elää armoilla, kun ei ensinkään tarvitseisi! No, kyllähän minä luulen, että te hyvästi hoitaisitte minua, en minä sen tautta sitä asiata välttele. Mutta voitko mainita yhtäkään ihmistä koko paikkakunnalla, joka sillä tavalla tekisi?

NYKÄNEN. Aapeli, tee sinä niinkuin itse tahdot. Ja välitä viis siitä, mitä muut ajattelevat ja sanovat. Mitä he sinua liikuttavat? Ajattele sitte ennemmin meitä, jotka olemme sinua lähimpinä. Ajattelehan, miten meistä olisi kauheata tulla taivaaseen tietäen, että meidän on ollut pakko jättää sinut tänne matoiseen maailmaan syntiin ja kurjuuteen. Ajattele ijankaikkista menestystäsi, Aapeli, ja tee se niin kauvan kuin sinulla vielä armon aikaa on ja anna muiden itsestään huolehtia ja helvettiin joutua, jos mieli tekee.

TORKKOLA. Niin, kernaasti minun puolestani. Kunhan he sitten olisivat pilkkaamatta minua aina ja alituisesti siitä, että autuuteni kävi minulle niin kalliiksi. Minä, näetkös, tahtoisin mielelläni olla varma siitä, että se myös kannattaa. Sillä, ajatteles, jos muut eivät olisi rahtuistakaan minua paremmat? Ajatteles, jos minä en olisikaan niin rutisytinen, kun niiksi tullaan!

NYKÄNEN (Ponnahtaa pystyyn). Ja vielä häntä kysyykin! Sinä kysyt, oletko sinä syntinen. Ole kysymättä sitä, sinä vähemmin kuin kukaan muu. Sillä sinä olet syntinen, Aapeli, vieläpä aika tavalla

(Täyttää kuppinsa). Ja sinä vielä kysyt, oletko sinä syntinen?! Ajatteleppas sitä myllärin Leenaa, joka monta vuotta sitten luonasi palveli, siihen aikaan kuin minun sisar-raukkani, jonka kanssa sinä olit naimisissa, vielä eli. Jumala hänen sieluansa armahtakoon. – Ajattele Leenaa. Hän oli lumirakeinen, jonka sinä paisutit vyöryksi ja vieritit synnin kaltevaa pintaa alas, aina tulikuumaan helvettiin asti. Ja jumala ties, kuinka monta muuta syntistä sielua hän, sinun syntisi takia, on laahannut mukaansa kuolemaan ja kadotukseen. Ei ole hänestä koskaan mitään kuultu sen koommin kuin hän täältä lähti. Mutta viimeisenä päivänä, jolloin kaikki ilmi tulee, silloin on hänkin löytty. Silloin on Myllärin Leenakin seisova jumalan tuomioistuimen edessä sinun vierelläsi, Aapeli. Ja silloin on ilmi tuleva, mitä pahaa sini olet hänelle tehnyt, kun sinä lihan himossasi häntä vastaan syntiä teit. Ja kun sinulta sitten kysytään, kenen oli syy – Aapeli – kun he sinulta kysyvät sitä – enpä silloin miljooneistakaan tahtoisi olla sinun housuissasi. En miljooneistakaan!

TORKKOLA. Ei sinua siihen kukaan pyydäkään. Sen asian minä kyllä itsekin reilaan. Ja kernaasti myönnän, että olisinhan minä voinut huolehtia tyttörievusta vähän enemmänkin, kuin mitä tein.

NYKÄNEN. Niin, – nyt se on myöhäistä. En huolinut puhua siitä heti tultuani, – vaan nythän voin kertoa sinulle, että viime yönä näin hänet taaskin unissani. Hän istui tuolla alhaalla tulella ja savussa ja tuskissa väentelihe, jotta vallan kauhistutti. Ja silloin minä herätin eukkoni ja sanoin hänelle, että tämä ei ikinä käy laatuun. Kyllä meidän on tehtävä jotakin hänen sieluraukkansa pelastamiseksi.

TORKKOLA. Sepä oli kiltisti tehty, Nykänen, olipa niinkin. Ehkä auttaa, kun me oikein hartaasti rukoilemme jumalaa hänen puolestaan. – Mutta ei ole muuten lainkaan varma, ettetkö sinä nähnyt harhaan. Näes, kun savu silmille tupruaa, ei silloin näe oikein hyvin. Ja silloinhan on mahdollista, ettet sinä häntä helvetissä nähnytään. Ehkäpä hän olikin vain kiirastulella? – Ken tietää, vaikka niin olisi ollutkin.

NYKÄNEN. Niin, minä en vanno mitään.

TORKKOLA. Kiirastuli se sitte taisikin olla. Voimmehan otaksua niin toistaiseksi. Se on ainakin armeliaampaa sieluraukkaa kohtaan. Eikö sinustakin? Ja kun minä tästä vähän voimistun, niin ajamme kaupunkiin ja järjestämme kaikki kirjallisesti. Minä luovutan talon sinulle, jotta sinä saat sen haltuusi minun kuoltuani. Mutta sen sinulle sanon: jos sinä sen päästät hunningolle joutumaan, niin —

NYKÄNEN. Mitä siihen tulee, niin voit luottaa minuun. Se on yhtä varma kuin kaksi kertaa kaksi. Ja sinun tähtesi minua ilahuttaa, että olet päätöksesi tehnyt. Sillä hyvä ja jumalalle otollinen teko se on, minkä nyt aijot tehdä. Ja niinpä myöskin voit olla varma siitä, että onnistut surmaamaan madon, joka niin kauvan on kalvanut ja räähännyt sieluasi. —

Milloinka me sitte lähdemme kaupunkiin? Minä tarkoitan, milloin luulet jaksavasi kestää matkan? Jos olet samaa mieltä kuin minä, niin noudatamme tänne sen Suuruspään Matleenan sinua kuppamaan. Se on niin terveellistä, että – . Tätä ennen ei se tosin olisi sinua vähääkään hyödyttänyt. Mutta nyt, kun olet tuhonnut sinua kalvavan madon, nyt näet, kuinka pian sinä virkistyt ja kuinka sinä voimistut, kunhan se Matleena tulee. Hyvänen aika, kuinka minä olen iloinen! (nousee ja taputtaa häntä olalle) Olen niin ylen onnellinen, kun minulla on niin kelpo lanko, ja siitä suuresta onnesta, joka minulle on suotu, löytäessäni tästä syntisestä maailmasta edes yhden ainoan katuvaaisen sielun.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.